

Oponentský posudek na bakalářskou práci
Jan Prášil, *Postmoderní koncepty moci v mezinárodních vztazích*
Politologie a mezinárodní vztahy, LS 2005/2006

Autor se ve své bakalářské práci zabývá pojetím moci z hlediska postmoderního přístupu k mezinárodním vztahům. Cílem práce je konkrétně zjistit, „ jak se pojetí postmoderních teoretiků vymezuje z obecně uznávaných konceptů moci v teoriích mezinárodních vztahů“ (s. 1). Práce se skládá ze tří kapitol. V první kapitole autor nabízí základní nástin postmodernismu jako obecného teoretického přístupu i jako teoretického přístupu k mezinárodním vztahům. Autor zde nejprve zmiňuje několik hlavních myšlenek či typických znaků postmodernismu (např. „různorodost skutečnosti“, „zkoumání jazyka, textu a jeho vlivu“, „chápání reality jako socio-kulturní konstrukce“). Dále dává postmodernismus do souvislosti s tzv. postmoderním státem vyznačujícím se mj. menší centralizací a pluralitním, komplexním a méně dominantním charakterem (ve srovnání s moderním státem, s. 17). V závěru první kapitoly autor také zdůrazňuje „kritický“ charakter postmodernismu, tedy jeho kritičnost vůči „předchozím etablovaným systémům“.

Druhá kapitola usiluje o vymezení postmoderního pojetí moci, přičemž zdůrazňuje chápání moci ze strany Jamese Der Deriana jako jednoho z hlavních postmoderních teoretiků mezinárodních vztahů. Za tři hlavní rysy Der Derianova pojetí moci práce označuje techniky dohledu, politizaci rychlosti a simulaci (s. 35-37). V poslední, třetí kapitole autor potom ukazuje, jakým způsobem postmoderní teoretikové (např. Baudrillard, Douglas, Gray) analyzovali válku v Perském zálivu a jakým způsobem nahlízejí na současnou podobu války obecně.

Je třeba ocenit, že si autor, ačkoliv je teprve studentem bakalářského studia, zvolil za předmět své bakalářské práce téma týkající se teoretických otázek mezinárodních vztahů. Analýza myšlenkové podstaty postmoderního přístupu navíc představuje důležitou, aktuální a stále nikoliv zcela dostatečně prozkoumanou problematiku. Autor navíc v práci zřetelně dokazuje, že je schopen se teoretickými pohledy na mezinárodní vztahy na dostatečné úrovni zabývat. Důkazem toho je samotná volba tématu, formulace otázky, logická a cílená struktura práce i chápavá a smysluplná prezentace myšlenek postmodernismu jako zkoumaného teoretického přístupu.

Navzdory těmto důležitým přednostem se práce vyznačuje i několika slabými. Nejpodstatnější z nich spočívá v tom, že autor při analýze zvolené látky využívá jen ve velmi omezené míře primární zdroje (v tomto případě mám na mysli základní díla postmodernismu) a jeho rozbor v převážené míře vychází ze sekundární literatury (tedy z již existujících interpretací postmodernismu jako teoretického přístupu k mezinárodním vztahům). Je přitom nepochybné, že přesná a inovativní analýza teoretického přístupu musí být založena především na rozboru prací předkládajících myšlenky tohoto přístupu; pokud rozbor vychází z interpretujících prací, stává se nutně analýzou interpretací teorie, nikoliv analýzou teorie jako takové. Pro upřesnění: z primární literatury odkazuje autor nejvíce na Der Deriana a Foucalta – z Der Derianových prací odkazuje autor nejvíce na *Concept: Infopeace* (pouze 4krát) a z Foucaltových na *Dohlížet a trestat* (pouze 3krát). Odkazy ukazují, že při prezentaci myšlenek hlavních děl postmodernismu autor čerpá hlavně ze sekundární literatury (zejména Neumann – Waever, *Budoucnost ...* – 14 odkazů; Diez, *Postmoderne ...* – 7 odkazů; Taureck, *Foucault ...* – 7 odkazů). V řadě míst práce autor hovoří o obsahu děl postmoderních teoretiků, aniž by na tato díla odkazoval a namísto toho odkazuje na sekundární literaturu.

Další připomínka se týká toho, že autor sice informuje o značném množství myšlenek postmodernismu, ale bohužel neprovádí v určité části práce syntetizující výtah několika základních myšlenek tohoto přístupu. Do značné míry tak zůstalo nevyjasněno, co autor

považuje za samotné jádro postmodernismu, především postmodernismu jako pohledu na mezinárodní vztahy. Nástin předpokladů postmodernismu je navíc značně repetitivní (práce se často vrací k opětovnému výkladu těchto předpokladů, aniž by docházelo k rozvíjení tohoto výkladu). Dalším nedostatkem práce je absence podrobnější diskuse tradičního (např. realistického nebo liberálního pojetí) moci (jedinou výjimkou je příliš krátká zmínka o neorealismu, viz s. 19-20). Autorův výklad postmoderního pojetí moci je tak do značné míry vytržen z kontextu. „Případová studie“ předložená ve třetí kapitole se soustředí na válku, nikoliv na moc jako ústřední koncept autorovy analýzy.

Nakonec bych autorovi chtěl doporučit, aby se při svém dalším případném studiu teoretických přístupů k mezinárodním vztahům zaměřil na práci s původními vydáními příslušných děl, nikoliv s jejich českými překlady, které do určité míry nutně posouvají myšlenkový obsah daných teorií (vzhledem k tomu, že se v tomto případě jedná o bakalářskou práci, však tuto připomínku nepromítám do hodnocení práce).

Předložená práce odpovídá požadavkům kladeným na bakalářské práce a doporučuji ji k obhajobě. Rád bych znovu ocenil autorovu snahu zabývat se již na bakalářském stupni hlubším způsobem teoretickými otázkami. Současně musím znovu vyzdvihnout, že autor prokázal v práci solidní schopnost se těmito otázkami zabývat. Vzhledem ke zmíněným připomínkám, především k absenci podstatnější přímé práce s primární literaturou, která má pro téma tohoto typu klíčový význam, navrhuji práci klasifikovat stupněm „velmi dobře“.

PhDr. Jan Karlas, M.A.
5. června 2006